

חובה להציג שילוט באתרי בנייה

השילוט תורם להעלאת הארגון והסדר בעבודה, מציג מידע הכרחי על בעלי תפקידים באתר, מתריע בפני סיכונים ומסייע במניעת תאונות עבודה.

חובת הצגת השלטים מופיעה בחוקים ובתקנות

מאת מיכאל לרר M.Sc.

עורך מקצועי, המוסד לבטיחות ולגיהות
צילום: המוסד לבטיחות ולגיהות

ימים ללא תאונות עבודה; מידע על כך שמחלקה או גוף, או עובד זכה בפרס בטיחות; הודעה על מספר הנפגעים הנמוך בתאונות עבודה וכד'.
• מה נמצא היכן - תכולת הציוד בארגונים ייעודיים, בארונות וכו'. כמו כן, יש לעתים חובת סימון על ציוד וכלי עבודה, למשל, לגבי עומס מרבי מותר על מתקני הרמה, כבלים או שרשראות, במות הרמה ועוד.

השילוט - מה יכתב, היכן ימוקם וכיצד יראה

חשוב בכל מקרה שהשילוט יהיה מותקן כך שיהיה קריא, בגובה הנכון, במרחק הנכון ובתאורה מתאימה ולא מסנוורת, וכן, באותיות בולטות, עשויות מחומר שאינו מתכלה במהרה. השילוט לא יוסתר על ידי ציוד, אריזות וכו', וכן, יותקן כהלכה ולא יהווה מפגע בטיחותי - לא יחסום מעבר, לא יעוף ברוח ויעמוד בפגעי מזג האוויר.

מה בין שילוט לסימון?

לעתים, ציוד מחייב סימון. הסימון הוא ייעודי ותוכנו מתייחס באופן ייחודי רק לאותו הפרט. למשל, עומס עבודה בטוח של מעלית, עומס עבודה בטוח של מענבים, במות הרמה, ועוד.
כאשר הסימון קטן יחסית, הוא נקרא תווית. השילוט קטן יותר, בדרך כלל, וקשור ומחובר לציוד או לפרט.

האזכור בחוקים ובתקנות

יש שלטים שמקום העבודה מחויב להציב. החובה מופיעה בחוקים ובתקנות. נוסף על כך, יש התייחסות לשילוט בהוראות מפקח העבודה הראשי, כגון שילוט המותקן בבמה מתרוממת ניידת (במ"ן), איסור הצבת שילוט פרסומי על עגורני צריח וכו'.



• הסיכונים שהשוהים במקום לא היו יכולים להיות מודעים אליהם אלמלא השילוט. הצפת נושא השלט למודעות כדי להזכיר לעובד את תוכנו, כגון החובה להשתמש במשקפי מגן, באמצעי מיגון נגד רעש מזיק ועוד. למעשה, כמספר המלאכות, הציודים (סולמות, במות הרמה, רתכות, מלגזות) ואמצעי המיגון (כפפות, קובע מגן, נעלי בטיחות, אטמים ואוזניות, כפפות), כך מספר שילוטי הבטיחות האפשריים.



• כמו כן, חלק משלטי הבטיחות שאינם חובה בחוק או בתקנות, שהממונה על הבטיחות או ועדת הבטיחות, או תופס המפעל תולים במקום העבודה, נועדו להעלות את המוטיבציה של העובדים. למשל, מידע על כך שהאתר עובד 300

במסמך, שחובר בדצמבר 2015 על ידי מרכז המחקר של הכנסת בנושא תאונות עבודה בענף הבנייה, צוין כי בענף הבנייה מספר מקבלי דמי פגיעה מהמוסד לביטוח לאומי הוא הגבוה ביותר לעומת לענפים נוספים, כמו ענף התעשייה וענף המסחר או החקלאות. שיעור הפגיעות בממוצע רב-שנתי, בין השנים 2010 לשנת 2014, היה 16.45% אחוז לכל 100,000 מועסקים בענף הבנייה, 4.05% בענף התעשייה ו-1.94% בענף המסחר.

על פי הדוח בישראל, יש שלוש קבוצות עיקריות של עובדים בענף הבנייה: תושבי ישראל; עובדים מהרשות הפלסטינית; ועובדים זרים. בקרב עובדי הבניין יש לא מעט עובדי חברות כוח אדם ועובדים שאינם מקצועיים, עובדים צעירים חסרי ידע וניסיון, ועוד.

שילוב של עובדים מרקעים שונים, במקצועות שונים, בשפות שונות, עם תעסוקה משתנה תורמים להעלאת הפוטנציאל לתאונות עבודה ולמימושו.

להילחם בתאונות עבודה

יש דרכים רבות להילחם ב"מגפת" תאונות העבודה. הן כוללות הדרכות עובדים, שימוש בציוד מגן אישי, הקפדה על נוהלי עבודה וסדר וארגון באתר העבודה. אחת מהפעולות שתורמות להעלאת הסדר והארגון באתר העבודה היא השילוט.

מדוע דווקא שילוט?

• נוסף על הדרישה החוקתית להתקנת שילוט קיימות לכך סיבות נוספות, כגון מידע:
• מי האחראי לאתר הבנייה - הקבלן, מנהל העבודה, ממונה הבטיחות, עוזר הממונה וכד'. להם ידווחו המפגעים והאירועים החריגים.

חובת השילוט בחוקים ובתקנות

1. שילוט מידע על הקבלנים והעובדים בשטח

תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה) התשמ"ח-1988, פרק א: הוראות כלליות, סעיף 7:

"מבצע בנייה יציג במקום בולט לעין, באתר שבו מבוצעות פעולות הבנייה, שלט שבו יציגו שם מבצע הבנייה ומענו; שם מנהל העבודה ומענו; מהות העבודה המתבצעת".

תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאות (הצבת שלטים על-ידי קבלנים רשומים), התשל"ו-1976

פירוט של סוגי קבלני המשנה לפי ענפים.

חוק ארגון הפיקוח על העבודה

סעיף 25ד (תיקון מס' 11 משנת 2018), הדין בנושא העסקת עוזר בטיחות באתר בנייה, חלק (ג): "מבצע בנייה יציג במקום בולט לעין באתר הבנייה שלט שבו יציג שמו של עוזר הבטיחות שמונה ותפקידו".

תקנות עבודה על גג שביר

תקנות הבטיחות בעבודה (עבודה על גגות שבירים או תלולים) התשמ"ו-1986. "במקומות הגישה והעלייה לגג שביר יוצגו שלטי אזהרה, שעליהם יכתב באופן ברור לעין "זהירות! גג שביר".



זהירות! גג שביר

2. סימון על הציוד

תקנות עגורני צריח

תקנות הבטיחות בעבודה (עגורני צריח) תשכ"ז-1966:

פרק רביעי, סעיף 33: "הצגת שלט העומסים הבטוחים. בעגורן צריח יוצג שלט המראה באופן ברור את עומסי העבודה הבטוחים לטווח הפעולה הקטן, הבינוני והגדול ביותר".

פקודת הבטיחות - מעליות

פקודת הבטיחות בעבודה - פב"ט: סימן ה': מעליות
64. עומס עבודה:

על מעלית יסומן באופן בולט עומס העבודה המקסימלי שאפשר לשאת בה לבטח.

סימון על במת הרמה - הוראת מפע"ר

שילוט נדרש בבמה מתרוממת ניידת, הוראות מפע"ר:

שלט מזהה:

כולל לפחות את הפרטים הבאים: שם, סמל ומספר מזהה של היצרן, סימון או מספר הדגם, שנת הייצור, מספר מזהה במקום העבודה.

שלט לעניין עומס העבודה הבטוח:

יימצא במקום בולט וגלוי לעין ויהיה כתוב בעברית ובאופן ברור. המידע יכלול את המשקל המרבי של המטען שמותר להעמיס על הסל המורם (בק"ג, כולל אנשים, ציוד וחומרים), וכן מספר האנשים המרבי המורשה לעלות על הסל.

שלט עם תמצית הוראות הפעלה ובטיחות: ייקבע בסמוך לעמדת המפעיל שבסל ויהיה בשפה העברית. המידע יכלול הוראות הפעלה, הוראות בטיחות והוראות להפעלת היתקן ההורדה בחירום.

סימון השיפוע המרבי המותר:

על המתקן יסומן ויציג גם השיפוע המרבי המותר של המשטח שעליו תוצב הבמ"ן לצורך ביצוע עבודה בגובה.

שילוט שנפגם:

חובה לדווח על כל שלט שנפגם, כאשר אין אפשרות לקרוא את הכתוב עליו, ולוודא שיחודש בהקדם.

3. שילוט אזהרה - הוריה

תקנות הבטיחות ברעש

תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות העובדים ברעש), תשמ"ד-1984:

"יתלה שילוט קבוע ובולט לעין, שבו נכתב: אזור רעש מזיק - חובה להשתמש במגני אוזניים מתאימים; העובדים חייבים בבדיקות רפואיות תקופתיות על ידי שירות רפואי מוסמך".



תקנות הבטיחות באבק מזיק
תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות העובדים באבק מזיק) התשע"ה-2015:

"במפעל או במקום עבודה שבו מתבצעת עבודה באבק מזיק חייב האחראי בשילוט בשפה העברית ובשפה הערבית; השילוט יכלול אזהרה שאינה ניתנת למחיקה, באותיות קריאות ובולטות לעין..."



וכן:

חובת הסימון והשילוט - כללי:

תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט.

"מחזיק במקום העבודה יודא שחומרים, ציוד ותהליכי עבודה מסוכנים במקום העבודה יהיו מסומנים בתווית או בשלט אזהרה מתאימים ומובנים, וכן יתקין שלטי הדרכה לשימוש בציוד מגן אישי".



תקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר תנאי ואגרות):

(תיקון מס' 3) התשס"ח-2008 סימן י"ח:

שילוט וסימון דרכי מוצא.

לסיכום, המחוקק מודע לחשיבות של השילוט ליצור סדר וארגון באתר ולכן הנושא מוזכר בשורה ארוכה של חוקים ותקנות ובמגוון נושאים. השילוט נועד גם להזכיר לעובדים באתר ולמפעילי הציוד מה הדרכים לבצע את העבודה בצורה הנכונה והבטוחה ביותר. השילוט מונע תאונות עבודה ומציל חיים! ■